

Vaikuttavuus Horisontti2020 –hankkeissa - Mitä komissio tarkoittaa vaikuttavuudella ja miten parantaa oman hakemuksen vaikuttavuutta?

Helsinki EU Office osallistui Brysselissä toimivan yliopistojen, yritysten ja kansallisten virastojen muodostaman Science Business –innovaatioverkoston järjestämään koulutukseen, jonka aiheena oli Horisontti2020 –hankkeiden vaikuttavuus. Tapahtumalla oli kaksi perimmäistä tarkoitusta. Ensimmäinen oli tarkastella, mitä komissio ylipäättään tarkoittaa puhuessaan vaikuttavuudesta sekä toiseksi, miten hakija voi tehdä parantaakseen oman H2020-projektinsa vaikuttavuusosiota.

Tilaisuuden vetäjä, Science Businessin johtajan Roy Penningsin mukaan komissio ei määrittele tarkkaan mitä se tarkoittaa vaikuttavuudella siksi, että se haluaa jättää hankkeille tilaa löytää uusia, innovatiivisia muotoja, joilla määritellään mitä hankkeella saadaan aikaiseksi ja miten sen tuloksia mitataan. Lisäksi komissio jättää vaikuttavuus-termin auki siksi, ettei se joutuisi itse ohjelmakauden jälkeen tilivelvolliseksi vaikuttavuuden onnistumisesta. Hankkeiden pisteytyksen kannalta vaikuttavuusosio on todella merkittävä, sillä kolmasosa kokonaispisteistä tulee ko. osasta (jossain tapauksissa vieläkin enemmän).

Vaikuttavuus suorassa yhteydessä EU:n poliittisiin agendoihin

Yksi keskeisimmistä tekijöistä on linkittää vaikuttavuus suurempaa kokonaisuuteen eli EU:n poliittiseen taustaan. Hanke tulee liittää keskeisiin EU:n strategisiin agendoihin, sen tulee vastata koko H2020-ohjelman filosofiaan ja siihen taustaan, mihin koko puiteohjelman rakentaminen perustuu.

Horisontti2020 -ohjelma on rakennettu kahden keskeisen periaatteen varaan; edellinen 7. puiteohjelma pohjautui ajatukselle tiedon ja tutkimuksen syventämisestä. Nyt Horisontissa kaikki tämä tieto pitää valjastaa hyötykäyttöön ja saada tuottamaan globaaleilla markkinoilla. Komission kantavana ajatuksena on siis ennen kaikkea saada lisää innovaatioita.

Myös talouskriisi on osaltaan muovannut Horisontin sisältöjä ja mm. ”Yhteiskunnalliset haasteet” – osion tavoitteena on tutkimuslähtöisten ratkaisujen avulla vastata niihin haasteisiin, joita talouskriisi on osaltaan synnyttänyt. Tiivistettynä voisi sanoa, että H2020 on instrumentti, jolla Juncker ostaa ratkaisuja parantaakseen EU:n kilpailukykyä. Hanketta kirjoittaessa on syytä muistaa, että komissio on asiakas, jolla on tietyt tarpeet ja odotukset, painottaa Pennings.

Pennings on listannut ne keskeiset strategiat, jotka on syytä lukea ennen hankkeen kirjoittamista. Lähtökohtana kaikille hakemuksille tulisi olla EU2020-strategia sekä Innovaatiounioni -lippulaiva-aloite. Ohessa osoitteet, joiden alta strategiaperit löytyvät:

- ✓ Europe 2020 http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm
- ✓ Innovation Union http://ec.europa.eu/research/innovation-union/index_en.cfm
- ✓ Industrial competitiveness <http://ec.europa.eu/growth/industry/competitiveness/>
- ✓ Resource Efficient Europe http://ec.europa.eu/resource-efficient-europe/index_en.htm
- ✓ Digital single market <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-single-market>
- ✓ Energy policy <http://ec.europa.eu/energy/en/topics/technology-and-innovation/strategic-energy-technology-plan>
- ✓ Agenda for new skills and jobs <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catid=958>
- ✓ EU industrial policy http://ec.europa.eu/growth/industry/policy/eu/index_en.htm
- ✓ Horizon 2020 programme <http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/>

Innovaatio ja vaikuttavuus käsi kädessä

Tähän liittyen Pennings on ottanut otteen EU:n Innovaatiunioni-tekstistä, missä unioni määrittelee mitä innovaatio sen mielestä on. Penninginsin mukaan alleviivatut sanat tulisi esiintyä hankkeen vaikuttavuus-kappaleessa, ei vain ylöskirjattuina vaan hankkeen tavoitteiden kautta määriteltynä. Esimerkiksi, jos hankkeen katsotaan myötävaikuttavan Euroopan kilpailukykyyn, tulee kuvaukseen kirjoittaa ne toimet, jotka siihen johtavat.

“Innovation provides real benefits for us as citizens, consumers, and workers. It speeds up and improves the way we conceive, develop, produce and access new products, industrial processes and services. It is the key not only to creating more jobs, building a greener society and improving our quality of life, but also to maintaining our competitiveness in the global market”.

Jotta vaikuttavuutta voisi määritellä, on hankkeen toteuttajien tunnettava sidosryhmänsä. Sidosryhmä ei ole välttämättä sama kuin loppukäyttäjä, vaan se voi myös olla taho, joka hyödyntää hankkeen tutkimustuloksia ja kehittää sitä askeleen eteenpäin innovaatioketjussa. Vaikuttavuus näin ollen syntyy sidosryhmien, eli niiden tahojen tarpeista, jotka käyttävät hanketta omiin tarpeisiinsa sekä hankkeen tuloksista ja hankkeen viestinnästä (miten hyvin saavutetut tulokset saadaan viestittyä eteenpäin ja kenelle). Penningsin mukaan vaikuttavuus ei synny, jos jokin näistä kolmesta edellisestä tekijästä puuttuu hakemuksesta.

Miten lisätä oman hankkeen vaikuttavuutta?

Sen lisäksi, että hankkeen tulee pohjautua EU:n keskeisimpiin strategiapapereihin, Pennings kehoittaa hankekirjoittajia tutustumaan vallitseviin makrotaloudellisiin trendeihin. Miten hanke esimerkiksi edistää tulevaisuuden teknologioita? Suurten yritysten kuten Microsoftin, GE:n, Pfizerin, yms. strategiapapereihin sekä Euroopan teknologiayhteisöjen tiekarttoihin tutustuminen on oleellista, mikäli halutaan saada ajankohtainen kuva siitä, mitä eri sidosryhmät tarvitsevat teknologioiden saralla. Myös markkinatutkimukset ovat oivallinen väline loppukäyttäjien kartoittamiseen. Vaikuttavuuden perustelemiseksi kannattaa myös hyödyntää EU:n omia tilastoja (Eurostat).

Työohjelmia laatiessaan komissio käyttää ns. takaisinmallinnus lähestymistapaa (reverse engineering approach) ja Pennings suosittelee hankkeiden valmistelijoita tekemään samoin. Konkreettisesti tämä tarkoittaa hankkeen kannalta seuraavaa juoksutusta:

1. Ratkaistaan eurooppalainen ongelma (konkreettisen ratkaisun kehittäminen ja todentaminen)
2. Parantaminen; Mikä on hankkeen lopputulos ja miten se suhteutuu vallitsevaan tilanteeseen?
3. Mekanismit ja toiminnot, joilla kehitystä toteutetaan
4. Potentiaaliset markkinat. Mikä on hankkeen paikka innovaatiokehitysketjussa? Hankkeen ei tarvitse johtaa kaupalliseen sovellukseen, mutta sen on vietävä kehitystä eteenpäin (mitä enemmän sen varmemmin hanke menee läpi).
5. EU:n investointien tuotto (niin poliittiset kuin yhteiskunnalliset)

Kaiken tämän huomioiden hankkeen on oltava uskottava sekä realistinen niin vaikuttavuuden kuin muidenkin osa-alueiden osalta. Hankkeessa on perusteltava sekä lyhyen että pitkän tähtäimen vaikutukset. Siinä tulisi mainita ne esteet ja mahdolliset pullonkaulat, jotka on ylitettävä innovaation mahdollistamiseksi sekä lisäksi komissiolle on hyvä tuoda esiin hankkeen haavoittuvaisuus (high risk – high gain).

Hankkeen vaikuttavuusosiossa tulee niin ikään olla hyödyntämissuunnitelma (exploitation plan), jossa kartoitetaan kaikki ne tahot, jotka voivat mahdollisesti käyttää hyödykseen projektin tuloksia ja viedä sitä eteenpäin innovaatioketjussa.

Viimeisenä kohtana luennossaan Pennings mainitsee vaikuttavuusosion ERA:an (European Research Area) liittyvän kohdan, johon hänen mukaansa on ehdottoman tärkeää perustella, miten oma hanke (siihen valitut partnerit, sen jatko hyödyntäminen jne.) pystyy tasaamaan tutkimus -ja innovaatiokapasiteetin eriarvoisuutta alueiden välillä ja siten rakentaa Euroopan yhtenäistä tutkimusaluetta.